

mórkowych. Typowe zmiany występują szczególnie w dolnych rogach rdzenia lędźwiowego.

Zwalczenie: Pomyślne wyniki uzyskiwano przez szczepienia Vakeyną karbolową (wg. Klobouka) i vakcyną formolową (Konstansky), wyprodukowaną z mózgu i rdzenia kręgowego chorych (przepasażowanych) prosiąt, jednak według otrzymanych wiadomości z terenu, szczepienia te nie dały pożądaných rezultatów.

DR M. LANOWSKI, Nacz. Wydz. Wet.

Gdańsk

W sprawie szczepień niezjadliwą szczepionką różycową Stauba

On vaccination with Staube's avirulent culture of *Erysipelothrix rhusiopathiae*.

Na terenie woj. gdańskiego w okresie wiosny i lata b.r. przeprowadzono ochronne szczepienie niezjadliwą kulturą różycową szczepu prof. Stauba, pochodzenia francuskiego. Ogółem zaszczepiono 5.978 szt. świń. Zaszczepione świnię poddano obserwacji celem zebrań danych koniecznych dla oceny wartości tych szczepień.

Szczepienia te przeprowadzono w 2-ch fazach:

1. Szczepienie doświadczalne, przeprowadzone na podstawie zarządzenia Ministerstwa Rolnictwa i R. R. z dnia 21. 3. 1947 r. Nr Wet. (2-III-8/23), zlecającego Spółdzielni Pracy „Serobion“ w Gdańsku równocześnie produkcję potrzebnej szczepionki.

2. Szczepienia masowe, przeprowadzone w pojedynczych powiatach na podstawie zarządzenia Wojewody gdańskiego z dnia 31 maja 1947 r. Nr Wet. Z. 1-2-a/19 w oparciu o zarządzenie Ministerstwa z dnia 23.5.47 r. Nr Wet. (2-1-10/33).

W pierwszej fazie zaszczepiono 1579 szt. Szczepiono świnię różnego wieku z wyjątkiem osesków, stosując dawki od 0,5—2 ccm. Do szczepień używano szczepionki produkcji Spółdzielni Pracy „Serobion“. Należy zaznaczyć, że w tym okresie produkcja tej szczepionki nie była jeszcze znaną w innych polskich zakładach produkcyjnych.

Na podstawie obserwacji wyników szczepień doświadczalnych wysunięto następujące wnioski:

1. Szczepionka stosowana w dawkach 0,5—2 ccm jest zupełnie nieszkodliwą dla świń szczepionych.

2. Reakcja poszczepienna — niezawsze widoczna — objawia się co najwyżej nieznacznym posmutnieniem i zmniejszonym apetytem na drugi dzień po szczepieniu, a po kilku godzinach mija bez śladu.

3. Maciory wysoko-prosne znoszą szczepienie bez żadnej szkody.

Ocena wartości uodparniającej szczepionki pozostawiono czasowi.

Ministerstwo Rolnictwa i Reform Rolnych — przyjmując za zadawalniające wyniki szczepień doświadczalnych przeprowadzonych na terenie woj. gdańskiego — zarządziło szczepienia ochronne szczepionką Stauba na terenie województw: gdańskiego, pomorskiego, poznańskiego, lubelskiego i wrocławskiego.

Ponieważ rozpoznanie schorzenia natrafia wielokrotnie na trudności, wskazane jest w każdym przypadku, przeprowadzenie badań histologicznych mózgu i rdzenia. W tym celu należy przesyłać mózg oraz rdzeń wraz z osłoną kostną do Państwowego Instytutu Weterynaryjnego w Puławach. (Wydział Anatomii Patologicznej). W porze letniej przesyłany materiał winien być owinięty w płótno przepojone 5—10% roztworem formolu.

Szczepienia te w woj. gdańskim zostały przeprowadzone na terenie 9 powiatów, przy czym ogółem zaszczepiono 4.399 szt.

Wyniki szczepień dokonanych szczepionką Stauba — zarówno w okresie doświadczalnym, jak i w okresie zarządzonych masowych szczepień — zostały w dniach 1, 2 i 3 września 1947 r. sprawdzone przez specjalnego delegata Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych na terenie pow. leborskiego i pow. starogardzkiego, gdzie większość tych szczepień była dokonana zarówno w majątkach P. N. Z., jak i u drobnych posiadaczy.

Wyniki przeprowadzonej kontroli przedstawiają się następująco:

1. Ustalono, że w powiecie leborskim w majątkach P. N. Z., gdzie wszystkie świnię w ilości 1094 sztuk w okresie 23—30.4.1947 r. zostały zaszczepione świeżo wyprodukowaną (nie starszą jak 10 dni) szczepionką Stauba, nie stwierdzono przypadków różycy świń. Stosowane dawki wynosiły od 0,5 — dla świń małych (o wadze do ok. 30 kg) i do 1 ccm dla świń cięższych.

W sąsiedztwie majątków P. N. Z. w międzyczasie panowała różycy wśród świń nieszczepionych.

2. W gminie Nowa Wieś, gdzie przeprowadzono 14 czerwca 1947 r. szczepienia świeżo przygotowaną niezjadliwą kulturą różycową (szczepionka Stauba) 386 sztuk, stanowiących własność drobnych posiadaczy, stwierdzono w okresie poszczepiennym przypadki różycy wyłącznie u sztuk nieszczepionych.

W jednym przypadku właściciel zagrody zgłosił, że zachorowały świnię szczepione. Po przeprowadzeniu na miejscu dochodzeń przez pow. lekarza wet. okazało się, że w tydzień po szczepieniu właściciel zagrody dokupił 2 warchlaki, które zachorowały na różycę. Jeden warchlak padł przed przybyciem pow. lekarza wet., 2-gi chory z objawami różycy pokrzywkowej, zaszczepiony leczniczo surowicą p. różycową, wyzdrowiał. Dwie świnię tej zagrody uprzednio szczepione szczepionką Stauba były wówczas zdrowe i później nie zachorowały.

3. W grom. Leczyca, gdzie w dniu 24.6.1947 r. zaszczepiono 111 szt. 14-to dniową szczepionką, stwierdzono u świń zaszczepionych zachorowania na różycę forma pokrzywkowa.

W 5 dni po szczepieniu zachorowała 1 sztuka, która wyzdrowiała bez leczenia.

W 10 dni po szczepieniu w zagrodzie o stanie 4 szt. świń zachorowało 2 szt.; obie wyzdrowiały bez leczenia.

13.3.47 r. tj. w 19 dni po szczepieniu w jednej zagrodzie zachorowały 2 warchlaki, z których jeden padł w ciągu doby. Przyczyny śmierci nie stwierdzono (padła sztuka zniszczona przed przybyciem pow. lekarza wet.). U drugiego warchlaka pow. lekarz wet. 17.7.47 r. stwierdził różycę. Pomimo szczepienia leczniczego warchlak został dorżnięty.

12.8.1947 r. tj. po 49 dniach od daty szczepienia w zagrodzie o stanie 7 szt. zachorowały 3 szt. świń. Zaszczepione surowicą przeciwrózycową wyzdrowiały.

30.8.1947 r. tj. po 67 dniach od daty szczepienia w zagrodzie o stanie 5 sztuk zachorowało na różycę 1 szt., która padła.

31.8.1947 r. tj. po 68 dniach od daty szczepienia w zagrodzie o stanie 11 szt. świń zachorowała 1 szt. z objawami lekkiej pokrzywki. Po 2-krotnym zastosowaniu surowicy próżycowej chora sztuka wyzdrowiała.

Ogółem w grom. Leczyca na 111 sztuk zaszczepionych 14-to dniową szczepionką zachorowało na różycę 10 szt., z czego padło 2 szt., dorżnięto 1, wyzdrowiało bez leczenia 3 szt. i 4 szt. wyzdrowiało po zastosowaniu surowicy.

W powiecie starogardzkim

1. W m. Starogard zaszczepiono niejadliwą kulturą różycową 15 szt. w jednej zagrodzie. Wszystkie sztuki w wieku 3—4 miesięcy. Szczepienia dokonano 14-to dniową szczepionką. Po upływie ok. 3 tygodni od daty szczepienia 3 szt. zachorowały na różycę. Jedna z nich wyzdrowiała bez leczenia, druga padła bez leczenia, trzecia wyzdrowiała po zastosowaniu surowicy.

2. W grom. Lubichowo zaszczepiono świeżo przygotowaną szczepionką 60 szt. w 23 zagrodach. Po około 12 dniach po zaszczepieniu 1 sztuka w wieku około 2 i pół m-ca zachorowała na różycę. Sztuka ta po zastosowaniu surowicy wyzdrowiała.

3. W grom. Barłożno w dniu 2.9.47. stwierdzono (komisja z udziałem w/w. Delegatura Minist.) różycę świń, formę pokrzywkową, u 3-ch szt. W jednej zagrodzie o ogólnym stanie 4 szt. świń wszystkie 4 szt. były zaszczepione świeżo przygotowaną szczepionką dn. 23 maja 1947 r. w dniu szczepienia świni te miały po ok. 2 i pół m-ca wieku. Świni chore zostały zaszczepione surowicą przeciwrózycową, po czym wyzdrowiały.

W grom. Barłożno i 3-ch sąsiednich gromadach przeszczepiono łącznie 278 szt. świń świeżo przygotowaną szczepionką. Po szczepieniach tych — za wyjątkiem zachorowania w/w. 3 szt. — innych zachorowań na różycę nie było.

Dalsza obserwacja świń szczepionych niejadliwą kulturą różycową wykazała:

W powiecie sztumskim

7.5. zaszczepiono doświadczalnie 294 szt. świń w wieku od ok. 2 miesięcy do ok. 2 lat w 4-ch majątkach P.N.Z. — w dniu 7.11.47 r. zgłoszono o zachorowaniu na różycę — formą pokrzywkową — 2 szt. świń, które w dniu szczepienia miały po ok. 2—3 miesiące.

W m-cach maju — czerwcu zaszczepiono jeszcze u drobnych posiadaczy 440 szt. świń, z których dotychczas nie zachorowała żadna sztuka.

W powiecie sztumskim szczepienia były przeprowadzone wyłącznie świeżą szczepionką — nie później jak 10—12 dni po wyprodukowaniu jej przez Spółdzielnię Pracy „Serobion”.

W powiecie tczewskim

Do dnia 5.7.47 r. zaszczepiono 1901 szt. w wieku od 2 miesięcy do 1 i pół roku. — W jednym przypadku zaszczepiono 54 szt. 6-cio dniową szczepionką

W zagrodzie tej dotychczas nie stwierdzono zachorowań na różycę.

W innych zagrodach wszystkie sztuki były szczepione niejadliwą kulturą różycową m. świeższą jak 14-dniową, po czym zanotowano następujące przypadki:

Przypadek 1. 6 maja zaszczepiono 21 szt. w wieku od 3 miesięcy do 1 i pół roku, 17.7. wystąpiła różycę w 2-ch sztuk zaszczepionych w wieku 2 i pół miesięcy.

Przypadek 2. 22.5. zaszczepiono 2 szt. w wieku 2 i pół m-cy, 31.5. obie sztuki zachorowały na różycę.

Przypadek 3. 21 maja zaszczepiono 7 szt. w różnym wieku, 4 czerwca zachorowała na różycę 1 sztuka pozostałe sztuki nie szczepione surowicą w okresie trwania różycy w zagrodzie nie zachorowały.

Przypadek 4. 3.6. zaszczepiono 5 szt. 1.8. zachorowała 1 maciora jednoroczna, pozostałe sztuki nie szczepione surowicą w okresie trwania różycy w zagrodzie nie zachorowały.

Przypadek 5. 10.6.47. r. zaszczepiono 3 szt. 3-miesięczne, 8 sierpnia zachorowała jedna sztuka; pozostałe sztuki, jakkolwiek nie szczepione z konieczności surowicą przeciwrózycową, nie zachorowały.

Przypadek 6. 10.6.47 zaszczepiono 5 szt. 8 sierpnia zachorowały 2 świni, które w dniu szczepienia miały po ok. 4 miesiące.

Przypadek 7. 10.6. zaszczepiono 1 szt. pięcioletnią i 2 szt. trzymiesięczne, 8.8 zachorowała jedna z młodych sztuk.

Przypadek 8. 15.6.47 r. zaszczepiono 4 szt. w wieku: 5—7 m-cy; dnia 14.9.47 r. zachorowały 3 sztuki.

Poza stwierdzonymi przypadkami na podstawie wywiadu ustalono, że w powiecie tczewskim wśród świń — szczepionych starszą niż 14 dni szczepionką — obserwowano liczne przypadki zachorowań. Przeważnie sztuki młode — w wieku 3—4 miesiące — ulegały chorobie.

Na podstawie przeprowadzonej kontroli wyników szczepień szczepionką Stauba i późniejszych ostryżen nazwają się następujące wnioski.

1. Szczepienia szczepionką Stauba posiadają niewątpliwą wartość profilaktyczną w odniesieniu do naszej krajowej trzody chlewnej.
2. Okres narastania odporności po dokonanych szczepieniu trwa do ok. 2 tygodni.
3. Odporność nabyta w następstwie zastosowania świeżej szczepionki trwa co najmniej 6 miesięcy, przy czym sztuki młode (do ok. 3 m-cy) nie uodparniają się dostatecznie.
4. Szczepionka starsza niż 14 dni od chwili wypro-

dukowania posiada mniejszą wartość uodparniającą.

5. Szczepienia ochronne szczepionką Stauba winny być przeprowadzane wczesną wiosną, gdy nasilenie różycy świń jest nikłe.
6. Szczepionka winna być stosowana w dawkach od 0.5 ccm do 2 ccm w zależności od wagi ciała.
7. Szczepienia ochronne świń szczepionką Stauba winny być wprowadzone na terenie całego kraju począwszy od najbliższej wiosny.

Szczepienia przeprowadzone na terenie woj. gdańskiego, tak w I-szej, jak i 2-jej fazie, miały charakter doświadczalny. Wyniki szczepień niezjadliwą kulturą różycową dokonanych na innych terenach niewątpliwie nasunęły pewne wnioski, które mogą stanowić uzupełnienie spostrzeżeń poczynionych na terenie woj. gdańskiego.

W zakończeniu należy podkreślić, że opisane wyżej szczepienia mogły być przeprowadzone na terenie woj. gdańskiego jedynie dzięki współpracy Spółdzielni Pracy „Serobion” z Wydz. Wet. U.W.G.

W zakresie przygotowania materiału do praktycznej oceny wyników szczepień krajowego pogłowia świń szczepionką Stauba Spółdzielnia Pracy „Serobion”, ściśle współdziałając z Państw. Służbą Wet. odegrała niewątpliwie rolę pionierską. I jeżeli szczepienia te już w roku bieżącym zostaną spopularyzowane, będzie to w dużej mierze zasługą Spółdzielni Pracy „Serobion”.

SUMMARY

On vaccination with Staube's avirulent culture of *Erysipelothrix rhusiopathiae*.

- 1) Vaccination with Staube's vaccine has undoubtedly a prophylactic value, as regards to our native swine herds.
- 2) The period of the increase of immunity after vaccination extends up to 2 weeks.

- 3) Acquired, after vaccination with fresh prepared vaccine, immunity lasts for 6 months, but young pigs (up to three months) do not acquire a satisfactorily immunity.
- 4) The vaccine older than 14 days, since it has been prepared, produces immunity of shorter duration.
- 5) Prophylactic vaccination with Staube's vaccine should be carried out early in the spring, when the occurrence of Swine erysipelas is not high.
- 6) The vaccine should be given, depending on the weight of the animal, in doses from 0.5 to 2 cc.
- 7) Prophylactic vaccination with Staube's vaccine should be carried out over the whole territory of the country and should start early in the coming spring.

Artykuł niniejszy jest bardzo cenny, ponieważ poraz pierwszy są zebrane w nim wyniki szczepień zapobiegawczych świń przeciw różycy w Polsce szczepionką Stauba. Nie można jednak pominąć milczeniem faktu, iż nie są one bezwzględnie pewne, ponieważ szczepienia zapobiegawcze wykonano w miesiącach ciepłych, przeważnie od maja do sierpnia, a nie wczesną wiosną od połowy marca do połowy względnie do końca kwietnia, na którą to okoliczność zwrócił szczególnie moją uwagę prof. Staub w rozmowie w Instytucie Pasteura ubiegłego roku. Jakkolwiek szczepionka ta posiada ważność jednego miesiąca, wyniki jej stosowania zależą w dużej mierze od czasu, jaki upłynął od wyprodukowania do użycia szczepionki. Powinno się używać szczepionki jak najświeższej, najwyższej kilkunastodniowej, co też zgadza się z obserwacjami autora artykułu. Państwowy Instytut Weterynaryjny w Puławach dołoży wszelkich starań, by umożliwić w bieżącym roku akcję szczepień zapobiegawczych przeciw różycy świń przez użycie szczepionki Stauba w terenie tuż po jej wyprodukowaniu.

Prof. A. Trawiński

Państwowy Instytut Weterynaryjny w Puławach

Dyrektor: Prof. dr A. TRAWIŃSKI

Zakład Produkcji Szczepionek

Kierownik: dr BRONISŁAW KOCYŁOWSKI

BRONISŁAW KOCYŁOWSKI i JÓZEF HELESKI

Spostrzeżenia dokonane przy produkcji szczepionki przeciwko pomorowi kur*

Observations made in the course of the production of anti fowlplague vaccine

I. Wstęp

Prace nad zagadnieniem pomoru kur, dotyczące szczególnie jego zwalczania w okresie okupacji niemieckiej, zostały ogłoszone przez Wołoszyńskiego (5) i Teklińskiego (4). Dalsze badania z zakresu histo-pa-

tologii, zostały opisane przez Samorka (3), Krzewskiego (1) i Zulińskiego (6) wreszcie z zakresu ujemnego działania leczniczego penicyliny, przez Parnasa, Męcińskiego, Erenberga i Stępkowskiego (2).

Dlatego też opuszczano w niniejszej rozprawie przegląd literatury, która została w wyżej wymienionych dostępnych pracach obszernie podana. Opisano więc tylko wyniki, które zaobserwowano w okresie produkowania szczepionki przeciwko pomorowi kur w czasie od 19 czerwca 1946 do 6 czerwca 1947 roku.

W okresie tym wyprodukowano czternaście serti w ilości 663.2 l. szczepionki.

*) Pożuwamy się do miłego obowiązku podziękowania Panu Dyrektorowi Prof. dr A. Trawińskiemu za cenne wskazówki w czasie wykonywania doświadczeń oraz za pomoc w uzyskaniu Penicyliny, którą w ubiegłym roku trudno było otrzymać, nawet dla badań naukowych.